

Rennäring och rovdjur

I stort sett hela Norrland, ungefär 40 procent av landets yta, är renskötselområde. Här lever det största antalet av landets rovdjur, undantaget vargen, i samma område som ca 250 000 renar.

RENNÄRINGEN HAR OJÄMFÖRLIGT störst förluster på grund av rovdjur, 20 000 – 30 000 renar dödas varje år.

I Sverige som helhet lyckades man under en tid nästan utrota våra stora rovdjur. För de flesta renägare har det dock aldrig varit ett mål att utrota rovdjuren. Samernas traditionella förhållande till rovdjuren kan beskrivas som en kamp mot *ett* av naturens element. Där rovdjuren inte orsakade någon skada fick de löpa. Men när de närmade sig renhjorden tog man till vapen.

Det är svårt att hitta en praktisk metod att skydda renar mot rovdjursangrepp. Renarna rör sig över stora ytor, som vilda djur, och hålls sällan inom stängsel. Vakthundar skulle kunna göra en stor insats, men de kräver närvarande herdar och arbetskraften är dyr. Regeringen är ansvarig för att det finns ett väl fungerande system för att ersätta ekonomisk förlust till följd av rovdjursangrepp på renar. Många av dagens renskötare accepterar rovdjuren som en del i naturens mångfald och försöker hitta sina egna sätt att minska rovdjursskadorna. Sätten att skydda renar mot rovdjursangrepp är flera och individuella snarare än få och generella. Här finns i framtiden utrymme för många goda idéer och angelägna forskningsuppgifter.

Många av dagens renskötare accepterar rovdjuren som en del i naturens mångfald och försöker hitta sina egna sätt att minska rovdjursskadorna.

Per-Erik Jonasson

– renägare i Tossåsens Sameby

En gång hjälpte björnen oss att flytta våra renar. Det var i slutet av april. Vi skulle påbörja flytten till fjällens sommarbeten när vi upptäckte att renarna redan hade startat vandringen. Inte på egen hand, visade det sig, utan med "hjälp av" en björn som hade jagat iväg renarna i samlad tropp en mil – i rätt riktning. Björnen hade inte lyckats döda en enda ren och för oss var halva jobbet gjort.

Ingen i vår familj känner någon rädsla för rovdjuren och självklart har de en rätt att leva, i rimliga antal, också i renbeteslandet. Men jag försvarar min renjord om den blir angripen. Tyvärr kan rovdjuren inte läsa, så vi måste jaga dem för att tala om att vi vill ha våra renar ifred. Vargen, som vi absolut inte vill ha bland våra renar, tycks själv ha insett att den passar bättre utanför renskötselområdet.

Våren är den känsligaste tiden och en flaskhals i rennäringen med osäker födotillgång och ofta tuffa väderförhållanden för en liten nyfödd renkalv. Vi har hittat vårt eget sätt att möta vårens problem. I slutet av april flyttar vi våra renar till en hage med 10 kilometers omkrets. Där stödutfodrar vi renarna och låter dem föda sina kalvar. Vi hjälper renarna genom "flaskhalsen". Renkorna blir i bättre kondition och föder starkare kalvar och vi har rimliga möjligheter att bevaka våra renar mot rovdjursangrepp.

När vi sedan öppnar hagen, efter kalvmärkningen i juni, har kalvarna fått en bra start i livet. Metoden kostar lite mer jobb, men vi tror på den och den passar oss. Kanske kan vakt-hunden en dag finna en plats i renskötseln, men det kräver att vi går tillbaks till en mer arbetsintensiv, och därmed dyrare, rennäring.